

Platbodemzeilen in 2030

Een beschouwing

Ir Jan Paul Loeff
Vollenhovense Bol Goetzee

In onderstaand verhaal wordt de term platbodem gebezigd voor zowel ronde als platbodemjachten, met excuses aan de eigenaren van ronde jachten.

We zien een neergang in de belangstelling voor onze platbodems. Dat is betreurenswaardig en in dit stuk wil ik proberen te analyseren waarom die het geval is. Eventuele oplossingen of oplossingsrichtingen zal ik noemen.

De situatie in mijn vaargebied, Zeeland, is de laatste jaren drastisch verslechterd. Als je vroeger op de Oosterschelde voer met harde wind waren de platbodems de laatste om van het water te verdwijnen. Nu zie je ze maar zelden.

Een reden daarvoor zou kunnen zijn dat de specifieke voordelen van de platbodem in een getijde gebied niet meer uitgebuit kunnen worden. Het is bij uitstek het schip om dichtbij van de natuur te genieten. De mooiste manier om dat te doen is droogvallen. Juist dat is in het grootste deel van de Oosterschelde niet meer toegestaan doordat het een Nationaal Landschapspark is geworden. Op de Westerschelde zijn door het uitbaggeren de stroomsnelheden zo toegenomen dat veel platen waar je mooi kon droogvallen nu geulen zijn geworden. Het Land van Saeftinghe, ooit thuis van een grote vloot platbodems, is al helemaal verboden gebied. Een nacht erin doorbrengen wat vroeger één van de mooiste belevenissen in Zeeland was, kan niet meer. De grootste grondbezitters van ons land, de natuurbehoudorganisaties (zowel ambtelijk als privé), willen hun eigendom niet delen met jachtjes mensen.

Als dat allemaal niet mag, waarom zou je in Zeeland dan een platbodem varen. Met een scherp jacht kan je de zee gemakkelijker op. Dat is één van de weinige plaatsen waar je van de bemoeienis van de overheid niet zo veel merkt. Een bevrijdende ervaring.

Of de toestand in het Waddengebied net zo dramatisch is weet ik niet. Hier in Zeeland is het een aspect dat zeker een rol speelt.

Naast het bovenstaande aspect is de kreet "zeegaand jacht" voor een platbodem niet echt van toepassing terwijl het door de niet varende omgeving wel als statusverhogend wordt ervaren.

Een oplossing voor bovenstaand probleem zou zijn het wat vrijer geven van de mogelijkheid tot droogvallen en betreden van zogenaamde natuurgebieden. Misschien gekoppeld aan het lid zijn van een behoudsorganisatie? Die leden geven in ieder geval blijk van een zeker moreel besef doordat ze lid zijn. Hiervoor lobbyen zal een moeilijk gevecht zijn maar een eventueel resultaat zal het gebruik van onze mooie schepen weer de dimensie teruggeven die er juist zo mooi en historisch aan is.

Daarmee komen we op "status". Dat is een aspect van de eigendom van jachten dat we niet vergeten moeten. Het is mijn indruk dat op dit moment in de tijd mensen die voor een platbodem kiezen eerder een Lemmeraak kopen of laten bouwen dan dat ze een oud monument onder hun hoede nemen. Hoe mooi die lemmeraken ook zijn, het zou voor de vloot die we als beheerorganisatie tot onze zorg dienen te rekenen beter zijn als aan het onderhouden van monumenten een hogere maatschappelijke waarde toegekend wordt dan aan het kopen van een nieuw jacht.

Naast status is gebruiksgemak een andere beperkende factor in het bezit van oudere schepen. Veel onderhoud, weinig varen en als je vaart en het regent lig je in de drup. Dat is de indruk die potentiële kopers van een oud (houten) schip hebben. Het is veelal een terechte indruk om eerlijk te zijn. Nu is onderhoud prima uit te besteden maar daar moeten de fondsen en de bereidheid die aan onderhoud uit te geven wel voor beschikbaar zijn. Dat het goed onderhouden van een monument een aanzienlijk grotere prestatie is dan het aanschaffen van een nieuw jacht is duidelijk. Het zou echter ook duidelijk gemaakt moeten worden aan potentiële eigenaren van een platbodem.

De manier om dit duidelijk te maken zou via artikelen over onderhoud en oude schepen te schrijven die met regelmaat in diverse watersport tijdschriften geplaatst worden. Niet alleen in onze onvolprezen Spiegel der Zeilvaart maar juist ook in ander bladen. In de Spiegel 'preek je voor het koor' om maar eens een fijn anglicisme te bezigen.

In die artikelen niet alleen de feitelijkheden van een restauratie noemen maar ook de manier waarop deze gebeurd. Maak het maar leerzaam waarbij ik vooral naar de Spiegel kijk om hier diepgang aan te geven. Een blad als "Wooden Boat" uit de US heb ik als Nederlandse houten booteigenaar meer aan dan aan alle bladen van deze zijde van de grote vijver. Technische artikelen, hout technologie, allerlei verdieping van het onderwerp, juist deze artikelen maken het onderhouden boeiend. Dat zou een voorbeeld kunnen zijn om de mensen die al een monument beheren te helpen.

De buitenstaanders moeten binnen gehaald worden met artikelen die minder diepgaand zijn maar vooral de lol van een oud schip benadrukken.

Op de werkwijze van de beide organiserende organisaties is misschien ook wat aan te merken. Deze aspecten zijn eerder persoonlijk van aard dan algemeen en dus voor de Brainstormdag minder interessant. Ik noem ze toch maar om volledig te zijn.

We zijn als SSRP/VSRP lid van de Federatie Oud Nederlandse Vaartuigen. Dat is als concept een uiterst goede federatie. De praktijk is echter dat we als eigenaar van een jachtje zoals de Goetsee er geen bal aan hebben. Ze geven een certificaat van monument zijn uit maar dat is dermate duur geworden dat ik het de laatste keer niet verlengd heb. Je krijgt er als bootbezitter helemaal niets voor en verder merk je van die federatie ook helemaal niets.

Beter zou zijn als die federatie praktische dingen voor ons regelt. Gezamenlijk onderhoudsproducten inkoopt en ter beschikking stelt, kortingen bij handelaar in die producten regelt, dat soort dingen. Ons vertegenwoordigen naar de overheid doen ze wel maar het heeft nog geen enkel effect gehad waar we iets van merken. Aftrek van onderhoudskosten van de inkomstenbelasting zou een mooi resultaat zijn maar of dat in deze tijd van zogenaamde bezuinigingen (=lasten verzwaring voor ons allemaal) erin zit valt te betwijfelen.

Kortom, een goed idee waar we niet van merken.

Reünies: In het verleden heb ik met veel plezier mee gedaan. Het vaste stramien van spiegelgevecht admiraalzielen en wedstrijd was goed. We zaten in een eskader met andere houten boten en dat was met gelijkgestemde zielen erg gezellig en vanaf een behoudsstandpunt ook nuttig. Je leerde van elkaar. Het spiegelgevecht is niet meer en de laatste reünies werden we ingedeeld bij stalen Vollenhovense bollen. Prima mensen, daar niet van maar het zijn geen lotgenoten. Minder leuk dus. Ik doe hoofdzakelijk om die reden niet meer mee.

Een toch nog lange opsomming waarvan ik hoop dat het ten dele aan de discussie morgen bijdraagt.